

Antiquae Lectionis Tomus ...

Bipartitus, In Qvo L. Vetera Monumenta, Nunquam Visa, Pauculis Exceptis -
Quorum Catalogum versa pagina indicat

Canisius, Heinrich

Ingolstadii, 1604

S. Basilii magni rationes syllogisticæ contra Arianos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64177)

168

S. BASILII MA-
GNI

RATIONES SYLLOGI-
STICÆ,

CONTRA ARIANOS.

Quod filius in diuinis sit Deus.

Nunc primum in Lucem edita.

Interprete

Francisco Turiano,

Societatis IESV.

I.

I filius est natura Deus, & pater est natura Deus, non est alius Deus filius, alius verò Deus pater. Sin autem non est natura Deus, filius; Deus dicitur, sicut, qui falsò dicuntur Dij, & non est Deus.

II.

Si vnus Dominus filius natura, Dominus autem etiam pater natura, manifestum est, quod non alia natura. Quod si vnus Deus pater, dicitur autem Deus etiam filius, non alia natura, sed vna.

III.

Si vnus Dominus natura, cum multi *scōs*, hoc est, positione
scō

Seu adoptione vocentur Domini, & vnus filius natura, cum multi nominentur filij, qui vocatur positione Dominus vel filius, ad imitationem eius, qui natura, vocatur: positione enim nihil dicitur, nisi antecedat, quod natura. Si igitur nos sumus filij Dei *secundum*, id est, adoptione, necesse est prius esse natura filium.

Quae verè sunt nomina substantia, ea nota sunt eorum, quorum sunt nomina. Propriè autem & verè pater est Deus & filius & Spiritus sanctus, eadem igitur substantia, sicut & nomina.

Si non est generationis vnigenitum, sed propter incomparabilem excellentiam est vnigenitus, pater etiam est vnigenitus, quia incomparabilis est, & omnis creatura non similis, sed dissimilis erit vnigenita, multi igitur vnigeniti erunt, sicut filius est Dei vnigenitus.

Filius non simpliciter est vnigenitus, sed à patre vnigenitus, filius igitur vnigenitus est, & non creatura vnigenita.

Si *secundum naturam*, id est, dimissionem, & permissum patris, & non secundum naturam creat filius, nihil aliud quam minor creaturis ab ipso factis, etiam secundum naturam est, quorum enim non est creator secundum naturam, quomodo creata secundum naturam?

Si Deus operatur, sicut nullus alius, & generans, sicut nullus alius generabit, Deus enim in omnibus, & ad omnia est incomparabilis vt Deus.

Quod fit, non est ex substantia facientis, quod generatur, ex substantia generantis est; non est igitur idem facere, & gignere.

Si filius est ex Deo, non est autem tanquam ex patre, sed tanquam ex causa, causa autem vt sumus etiam nos, Deus est, ex ipso enim sunt omnia, non igitur aliter pater filij, & aliter noster, sed potius similiter; & quomodo non est hoc absurdum?

Si nihil est simile, & æquale Deo præter filium, & non est filius, neq; Deo, neq; creaturis erit similis.

Quod est in forma Dei, in substantia Dei est, non enim est aliud forma, & aliud substantia Dei, ne compositus sit; igitur qui est secundum formam æqualis, & secundum substantiam erit.

Si genitus minor est eo, qui genuit, non est accusandus, qui genitus est; infirmitas autem est genitoris, aut enim inuidens, non fecit æqualem; aut quia non potuit, non genuit similem.

Si pater ante filium erat, omnino pater alterius erat, sine filio enim non diceretur pater.

Y 2 Si qui

III
IV
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII
XIII
XIV

S. BASILII
DE SPIRITU
S. IV
27

- XV.** Si qui filium cognouit secundum substantiam, cognouit etiam patrem, si me enim, inquit, cognosceretis, & patrem meum cognosceretis. igitur homouistos est patri filius. nihil enim incorporeum, ex dissimili substantia cognosci potest.
- XVI.** Si credere Christum esse filium Dei habet vitam; non credere, necessarium habet mortem.
- XVII.** Quorum sunt eadem *ἐνέργειαι*, id est, operationes, horum etiam substantia vna: operatio autem patris & filij vna, vt illud, facimus hominem, & rursus, quæ facit pater, hæc & filius similiter facit, vna igitur substantia patris & filij.
- XVIII.** Si cognitio patris & filij vita æterna est, necesse est, vnus etiam naturæ esse. quæ enim diuersæ substantiæ sunt, non vna cognitione percipiuntur, neq; similiter viuificare possunt.
- XIX.** Si imago patris verè est filius, omnis autem imago vel substantiæ est, vel formæ, vel figuræ, vel speciei, vel coloris imago: Deus autem in nullo horum est, sed in substantia solum; filius igitur cum sit imago substantiæ, eiusdem substantiæ est cum patre.
- XX.** Si pater omnino non potest conferri cum filio, in omnibus autem etiam conferri non potest cum creatura, non aliter cum filio, aliter autem cum creatura, sed similiter; non igitur est dissimilis patri, sed & similis creaturæ, & quomodo non est hoc absurdum?
- XXI.** Si cum dicunt filium esse creaturam, non tanquam vnâ ex creaturis dicunt, quare cum nos dicimus esse *γεννητός*, id est, germen, tanquam vnum ex germinibus intelligunt?
- XXII.** Si non gignit Deus, ne fluxionem subeat, neq; *κτίζα*, id est, creat siue facit, ne defatigetur; Sin autem creat nihil patiendo, multo magis nihil patiendo gignit.
- XXIII.** Si sicut splendor ex omni lumine generat, sic ex patre quidem, lumine autem non quandoq; sed sine intercapedine temporis, & coæternè cum illo, non n. est lumen sine splendore; filius igitur, cum sit splendor patris, non aliquando, sed coæternus est. cum sit Deus & pater lumen, sicut ait Dauid, in lumine tuo videbimus lumen: & Daniel, & lumen ipsius est; & Apostolus, qui cum sit splendor gloriæ, &c.
- XXIV.** Si germen substantia est, ipsorum opinione, sicut ingenitum; germen autem Dei est filius est igitur substantia Dei.
- XXV.** Si voluntate, non natura Deus filium genuit, vel cum voluit semel,

femel, deinceps non potuit velle, vel iterum voluit, & iterum genuit. Si autem non est vna voluntas eius, sed diuersa, non est simplex; nec vnus auctor, sed, vt vult, facit.

Si Deus non generat, aut quia non potest omnino; aut quia non vult; sed siquidem non potest, non solum non potest, sed superat eum generatiua, & perfecta natura, infirmior inquam est, quam natura generans, & perfecta. Sin autem cum aliqui posset, noluit tamen; quod natura potuit, voluntate cohibuit. Quare et si non dum genuit, igitur volens, generabit aliquando. XXVI.

Si aliquando non fuit filius, ipsum illud, aliquando, erit post illud, qui generauit, non autem antequam genitus sit. non igitur ante omnia filius sine patre, sed post illud, aliquando, reperietur. & quomodo non hoc absurdum est? XXVII.

Cum nos dicimus patrem semper, necesse est etiam semper esse filium, aiunt illi, igitur quia semper est filius, creator, & creatio semper, atq; ita erit creatio coeterna patri, & filio. at qui dicit creatorem, non simul dicit creationem. non enim cum ædificatore simul est ædificium, neq; cum opifice nauigii simul est nauigium. Creatio enim in creatore est. quod autem creatur, post creatorem est: patrem autem dicere, non posito filio, impossibile est. & qui patrem dixit, non simpliciter dixit, sed alicuius patrem dixit. XXVIII.

Deus, & Dominus, & omnipotens, & Sabaoth, & Adonai, & Eloi dicitur in scripturis Deus, ingenuus verò nequaquam. Si quis verò hoc concedet, vt ingenuus, & aliis nominibus propositis dicatur, accommodabit hæc ludæis, & omnibus; solis verò Christianis accommodabit dicere patrem Christi. Si igitur, quod solum nos ab aliis separare, falsum est, & non verum; & nomen est *déca*, id est, positione, & non res natura, falsa est fides; vana est spes. Cuius enim principium est infirmum, etiam finis est debilis. XXIX.

Rursus interrogant Ariani, existensne, an non existens genitus est filius? obscura, & rudis interrogatio, quia enim pudet interrogare quando, & in tempore, dicunt *τὸ ὄν*, id est, existens. vicissim igitur interrogandi sunt, existensne Deus pater filium genuit, an non existens pater? Si enim existens pater, existentem genuit: Sin verò non existens, genitus, & non natura pater est. Omnem autem contentio-nem excludunt diuinæ scripturæ; Cum Moyses clarè dicat, qui est, misit me, & euangelium, in principio erat verbum, & non semel erat, sed quater, & rursus aliàs, qui est ex Deo, & qui est in sinu patris: & in alio XXX.

Handwritten notes on the right edge of the page, including the word "SIV" and the number "27".

alio loco; qui est in caelo, & in Apocalypsi: qui est, & qui erat, & qui venturus est. & beatus Paulus: qui est splendor gloriae; & cum in forma Dei esset, & iterum de filio: qui est super omnia Deus, qui est benedictus in saecula Amen.

XXXI. Si verus est Deus, & lumen, & immutabilis, & bonus, & sanctus, & Dominus, & filius, haec autem cum pater etiam sit, non similiter est haec, sed *magis*, id est, magis. erit ergo talis non propter substantiae praestantiam, & excellentiam, sed qualitatis exsuperationem: substantia enim non dicitur magis, aut minus alia substantia; bonus vero bono, & iustus iusto magis dicitur; igitur eorum, qui geniti sunt, eadem est natura cuius est, qui genuit, etsi aliter genitus habeat *τὸ θεῶν*. nec enim Abel, qui ex coniunctione viri & mulieris genitus est, diuersae naturae fuit quam Adam, qui non est genitus, sed formatus.

XXXII. Si quod est causa est maius, & differens substantia ab eo, cuius causa est, omnis autem pater est causa, & omnis filius est ex causa: patres igitur maiores, & differentes substantia sunt à filiis, & non vnius substantiae; at non est verum hoc.

XXXIII. Interrogant Ariani, an pater generato filio, desierit generare; si respondetur, desuisse, inferunt, coepisse igitur generare, omne enim quod finem habet, inquit, etiam habet principium. Quibus respondemus, si necesse est, quod desinit, principium habere; & quod principium habet, necesse item habere finem: igitur Angeli, & omnia incorporea, quae coeperunt esse, necesse est desinere esse. at hoc absurdum est. potest igitur quod coepit esse, non desinere; & quod desinet, non coepisse. quod si non; ipse etiam filius, si principium habet, & finem habebit, ipsorum opinione.

XXXIV. Eadem est natura eorum, quae genita sunt, & generantis, quamuis aliter coeperit esse, qui genitus est; non enim Abel natus ex coniunctione alia natura fuit praeter naturam Adae non generati, sed formati.

XXXV. Quod in incorporeis est vnum operatione, & voluntate, dicitur substantia vnum. Saluator cum dixit; Ego & pater vnum sumus, vno quopiam eorum, quae ante scripta sunt, dixit, igitur si operatione vnum dicunt, necesse est, ut substantia vnum dicant, eorum enim, quae sunt diuersae substantiae, nunquam erit operatio similis: Sin autem voluntate vnum, non solum quaecumque pater vult, necesse est & filium velle; sed etiam quaecumque filius vult, necesse est & patrem velle. iubeat ergo.

ergo filius patri, de quibus vult, & de quibus iubetur. sin autem solum iubetur, coactus, & non volens ministrat. Si verò neq; voluntate, nec operatione sunt vnum, sequitur ipsorum opinione, esse vnum substantia, id est, homouision patrem, & filium, quod ipsi dicunt, impossibile esse.

Eiusdem S. Basilij contra Eunomiū, quod ingentum non substantiam, sed ὑπαρξιν, id est, existentiam declarat.

Si ingentum est substantia, & genitum est substantia, & idcirco non sunt eiusdem substantiæ pater & filius, necesse est penitus omnia genita vnius substantiæ esse. sunt igitur genita homouisia, id est, eiusdem substantiæ cum filio Dei. & quomodo non est blasphemum?

Si ingentum πρὸς τὸν γεννᾶτον ἡδὲν ἀντιδιακρίσιμον est substantia, & increatum πρὸς τὸν κτιστὸν ἀντιδιακρίσιμον substantia est, est igitur ingentum substantia, & increata.

Cætera desunt.

Scho-

S. BASILIJ
contra Eunomium
SIV
27